

Caracterizarea domnului Trandafir

Narațiunea „Domnu’ Trandafir”, scrisă de Mihail Sadoveanu, a fost prima oară publicată în anul 1905, în revista „Albina”, apoi urmând să fie publicată din nou în anul 1907 în volumul scriitorului, „La noi în Viișoara”. Ajuns la maturitate, scriitorul se întoarce pe meleagurile natale și evocă cu nostalgie întâmplările copilăriei, când se juca cu dracii de vârsta lui, și își amintește chipul dascălului său, Mihai Busuioc, aici supranumit „Domnu’ Trandafir”. Opera are o scriere autobiografică, scrisă sub formă de scrisoare (epistolă) adresată unui prieten, unde scriitorul povestește despre primii ani de viață, petrecuți în târgușorul Pașcani. Dar, mai ales îl amintește pe personajul principal al operei, dascălul Mihai Busuioc, căruia îi închină această operă.

Prin caracterizarea directă, realizată de autor și alte personaje, reies următoarele trăsături fizice:

„Era un om bine făcut, puțin chel în vârful capului, cu ochii foarte blajini. Când zâmbea, se arătau sub mustața tunsă scurt niște dinți lungi, cu strungă mare la mijloc.”

Caracterizarea directă prezintă de asemenea și trăsăturile morale, așa cum reies din fragmente: „... învățătura cealaltă, sufletească (...) ne-o da (...) nu pentru că trebuia și pentru că i se plătea, dar pentru că avea un prisos de bunătate în el și pentru că în acest suflet era ceva din curățenia unui apostol”, dascălul având un suflet cald, plin de bunătate, a format mințile și sufletele copiilor și a fost pentru ei un model de bunătate sufletească.

Îi învăța din dragoste și devotament, fără a-i păsa de lume și de „viforul de nemulțumiri” din jurul său. Prin fragmentul: „Nu, Domnu nostru nu ne-a învățat niciodată din pricină că se temea de cei mari”, autorul arată că dascălul era devotat meseriei sale, pe care o făcea cu pasiune și pricepere, era corect și cinstit.

Era un bun organizator, iar în acel colțisor de țară, el nefiind verificat de nimeni, putea să facă ce dorea, dar el făcea ceea ce considera că era mai bine pentru școală și pentru elevii săi.

Iubea copiii, pentru care era un adevărat părinte: „Îi era drag să ne învețe și parcă eram copiii lui.”

Pe lângă un bun dascăl, domnul Trandafir era și gospodăros: „Era foarte gospodăros și-i plăcea să facă fiecare lucru cu rânduială”, și vroia ca și elevii săi să fie la fel. Într-o zi, pe când rânduia un car cu fân, iar copiii erau în clasă cu monitorii, dascălul primește o vizită neașteptată.

Prin caracterizarea indirectă, prin analizarea faptelor, gândurilor, gesturilor, atitudinilor, vorbirii, frământărilor sufletești, mediul de viață, ce apar în narațiune, descriere și dialog deducem următoarele fapte:

Domnul Trandafir îi învâța pe copii să-și respecte și să își iubească neamul și țara, la fel cum iubea și el, îi învâța să creadă în trecutul și vrednicia poporului român, i-a învățat lucruri de care nu-și mai aduc aminte, dar care au încolțit mai târziu, ca niște semințe bune.

Le dădea învățătura sufletească: „Când ne învăța cum să spunem poeziile eroice, vorbea tare și înălța în sus brațul drept.”

Dascălul a reușit să le stârnească interesul copiilor pentru învățatură și citit, muzică și pentru adevăratele valori, mai târziu ei ajungând să iubească aceste lucruri: „Când trebuia câteodată, sâmbăta după-amiază, să ne cetească din poveștile lui Creangă, ne privea întâi blând, cu un zâmbet liniștit, ținând cartea la piept, în dreptul inimii – și în bănci se făcea o tăcere adâncă”.

Datorită bunătății lui și iubirii pe care o purtau pentru el, „... băieții învățau după puterile lor” și de teama de a nu-l dezamăgi pe prea-iubitul lor dascăl.

Era autoritar, știa când să-i laude: „Brava băieți”, dar știa și când să-i dojenească: „Măi domnule !”, aceasta fiind cea mai mare mânie a sa, dar băieții când o auzeau, le venea să intre cu capul în pământ de rușine.

Dascălul este politicos, respectuos și ospitalier cu străinii veniți și dă dovadă de bunele maniere, lăsând deoparte munca, și ocupându-se de ei, neștiind cine erau acei oameni: „Mă rog, ce doriți dumneavoastră?” , „Mă rog, domnule, dacă ești bun și nu te superi ... cu cine am onoarea ?” , „Marie ! ia vezi ceva de răcoreală ! (...) ia ședeți, vă rog, colea, la umbră, în cerdac ...”.

Curios, că cine sunt acei musafiri, el îl întreabă pe unul din ei, că cine sunt, iar acesta i-a zis că acela era domnul ministru și că el este inspectorul cutare, la acestea zise, dascălul dă dovadă de haz și de simțul umorului, răspunzându-i, mirat că cineva ar veni să-l verifice în acel colțșor al țării: „Asta e prea-prea, și Domnul începe a râde cu hohot, (...) dar cum ai socoti dumneata că am să cred asemenea lucru ? Ce are să caute ministrul aici, în sărăcia noastră ?” .

Înainte de afla cine erau, Domnu' Trandafir este rugat să țină o lecție. Dascălul ține o lecție normală, copiii dând dovadă că, datorită domnului Trandafir, au acumulat o cunoștință generală bogată, iar domnul Busuioc dă dovadă de măiestrie de dascăl.

La sfârșitul orei, străinii își dezvăluiesc identitatea, îl felicită pe dascăl și sunt mirați că în acel colț de țară, pot fi elevi așa buni și sunt convinși că școala a meritat să fie înfăptuită.

Între dascăl și copii s-a format o legătură sufletească, acesta devenind părintele și confidentul copiilor, iar copiii au ajuns să țină mai mult la el decât la oricine.

Într-un timp s-a zvonit că are să-l mute pe domnul Trandafir, în altă comună peste Siret, atunci băieții s-au strâns într-o seară la școală, unii plângeau, alții se sfătuiau, și într-un târziu, s-au hotărât să meargă cu el, fiind dispuși să renunțe la

famiile lor pentru el, dar nu, el nu s-a dus nicăieri, a rămas acolo, pe pământul unde a muncit și a fost înmormântat.

El dovedește dragostea față de copii, prin faptul că a nu a plecat și a rămas împreună cu ei, în acea odaie, unde le „era cald vara și frig iarna”. Le era băieților ca și un adevărat părinte, împarte perele din curtea școlii, împreună cu „fiii săi”.

Sadoveanu, scrie această operă din recunoștință, respect, admirație, dragoste pentru părintele său, Mihai Busuioc, idolul lui în viață. Va fi mereu o amintire plăcută în sufletul elevilor săi, iar Mihail Sadoveanu îi va fi veșnic recunoscător, fiindcă l-a învățat gramatica, punctuația și învățătura sufletească, ce au alcătuit baza meseriei sale.

Domnul Trandafir poate fi comparat cu dascălul scriitorului Ion Creangă, ale cărui povești au fost un dar neprețuit pentru băieți, bădița Vasile, la fel și el un model de bunătate. Barbu Ștefănescu Delavrancea, Alexandru Vlahuță și Ion Luca Caragiale, au scris și ei despre dascălii săi din copilărie: domnul Vucea, domnul Udrea sau Marius Chicoș Rostogan, dar aceștia erau răi.

Titlul operei – este alcătuit din două substantive. Substantivul „Domnu’ ” este scris cu majusculă pentru că elevii îl admirau și îl respectau. Apostroful indică o adresare familiară, apropiată, deoarece era într-adevăr apropiat copiilor. Substantivul propriu „Trandafir” indică frumusețea sufletească (spirituală) și delicatețea învățătorului, dar și micii ghimpi ai săi: „Măi domnule !”.